

Тема 3.2 «Планування і контроль фінансових ресурсів»

Основні питання:

- *Зміст і завдання фінансового плану*
- *Планування потреби у фінансових ресурсах*
- *Планування прибутковості підприємства*
- *Аналіз «витрати-обсяг-прибуток»*
- *Види рентабельності та їхні розрахунки*

I. Зміст і завдання фінансового плану

Фінансування – це залучення необхідних коштів для покриття потреби підприємства в основному і оборотному капіталі.

Власні

Власні фінансові ресурси характеризуються:

- простотою залучення;
- вищою віддачею за критерієм норми прибутку на вкладений капітал (ніж, скажімо, позиковий);
- зменшенням ризику небезпеки фінансової нестійкості та банкрутства підприємства;
- обмеженістю обсягу залучення (що означає зменшення можливостей суттєвого розширення господарської діяльності підприємства за сприятливої кон'юнктури ринку).

Джерела фінансування поділяються на:

Позикові

До позикових фінансових ресурсів відносяться:

- банківські кредити;
- бюджетні кредити;
- комерційні кредити – придбання товарів/послуг з відстрочкою оплати, що оформляється спеціальним борговим зобов'язанням – векселем;
- інші.

Залучені*

До залучених фінансових ресурсів відносяться:

- кошти, мобілізовані на фінансовому ринку шляхом випуску та розміщення акцій;
- отримання страхових сум за умови настання відповідного страхового випадку;
- бюджетні асигнування (бюджетні інвестиції, державні дотації, державні субсидії);
- кредиторська заборгованість;
- інші.

**Мета складання
фінансового плану
полягає у:**

взаємоузгодженості доходів і витрат. За *перевищення доходів над витратами* сума перевищення направляється до резервного фонду. Якщо *витрати перевищують доходи*, визначається сума фінансових ресурсів, якої бракує. Додаткові фінансові кошти можна одержати за рахунок кредитів, позик, випуску цінних паперів тощо.

Фінансове планування – це визначення *обсягу фінансових ресурсів*, необхідних для виробничо-господарської діяльності підприємства, а також *джерел їх надходження*.

Поточний фінансовий план складається на рік із розбивкою *по кварталах*. **Довгостроковий фінансовий план** складається на декілька років із розбивкою *по роках*.

**Основними завданнями
фінансового планування є:**

- забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами;
- визначення напрямків ефективного вкладення капіталу, оцінка раціональності його використання;
- виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок поліпшення використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів.

В процесі розробки довгострокового та поточного фінансових планів виконуються такі роботи:

- проводиться *аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за минулі періоди*;
- розраховуються основні показники господарської діяльності *у поточному та подальших роках*: визначаються *обсяги збуту* продукції або послуг, *витрати* на їхнє виробництво, *прибуток* від реалізації основної продукції та іншої діяльності підприємства, розраховуються *амортизаційні відрахування, надходження коштів* по довгострокових і короткострокових кредитах та ін.;
- визначаються *напрямки вкладання інвестицій і джерела* їхнього фінансування;
- розробляється **оперативний план**.

*Фінансовий план за схемою, що відповідає положенням бухгалтерського обліку, складається за видами діяльності: **операційної, інвестиційної та фінансової**.*

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, пов'язана *із виробництвом і реалізацією продукції*. У процесі планування визначається: *дохід від реалізації продукції та інший операційний дохід* (наприклад, реалізація інших оборотних активів тощо).

1

виробництво

Витрати, пов'язані з
основною діяльністю,
розраховують за
функціями:

2

управління

3

збут продукції

II

Інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих **необоротних активів**, а також **фінансових інвестицій**, які не є складовими еквівалентів грошових коштів.

III

Фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства (у вузькому розумінні, з т. з. бухобліку); діяльність, спрямована на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання з метою досягнення економічних цілей, що включає цілеспрямоване управління грошовими потоками, генеруванням доданої вартості, мобілізацією капіталу, а також створення умов для його використання, примноження та повернення (у широкому розумінні).

У процесі планування доходу та витрат, пов'язаних із інвестиційною та фінансовою діяльністю, встановлюють:

- дохід від участі в капіталі (інвестиції, спільна діяльність);
- інші фінансові доходи (дивіденди, відсотки тощо);
- втрати від участі в капіталі (від інвестицій, спільної діяльності);
- фінансові витрати (відсотки за кредит тощо);
- інші витрати.

Згідно із класифікацією доходів та витрат за видами діяльності у процесі планування проводиться зіставлення доходів і витрат для визначення *фінансового результату від операційної, звичайної та надзвичайної діяльності*, а також *чистого прибутку* у плановому періоді.

Звичайна діяльність – це будь-яка діяльність підприємства, а також операції, які забезпечують її виробництво та реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг) та ін.

Надзвичайна діяльність – це операції або події, які відрізняються від звичайних і не відбуваються часто або регулярно (стихійне лихо, аварія, пожежа тощо).

Виконання фінансового плану здійснюється у процесі виробничо-господарської діяльності, забезпечуючи стабільну платоспроможність підприємства шляхом **оперативного фінансового планування**.

Оперативний фінансовий план складають *на рік* із розбивкою *по місяцях*.

II. Планування потреби у фінансових ресурсах

У процесі фінансового планування визначаються майбутні **фінансові потреби**: коли і які саме кошти будуть потрібні підприємству у плановому періоді.

Необхідно розрізняти потреби **в основному і оборотному капіталі**, тому що ці форми потреб *різні за своїм характером* так само, як різні можливості їхнього фінансування. Загальним є те, що потреба в капіталі виникає внаслідок *незбігу термінів вкладення коштів і надходження доходів*.

Потреба в **основному капіталі** визначається при *створенні, розширенні підприємства*, а також у разі *додаткових капіталовкладень*. Розрахунок потреби в капіталі виконується після того, як визначена *ефективність запланованих інвестицій*. Потреба визначається шляхом складання цін купованих елементів основного капіталу (землі, будівельних і монтажних робіт, машин та устаткування тощо).

У процесі фінансового планування необхідно визначити *джерела фінансування капітальних вкладень*. Відповідно до чинного законодавства можуть використовуватися такі джерела:

власні фінансові ресурси;

позичені фінансові ресурси;

кошти, отримані від продажу цінних паперів, внески членів трудового колективу;

кошти державного та місцевих бюджетів;

кошти іноземних інвесторів.

Власні фінансові ресурси включають *внески засновників підприємства, амортизаційні відрахування, прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства (нерозподілений прибуток), резерви, сформовані в процесі діяльності.*

При умові недостатності власних фінансових на капітальні вкладення використовуються *залучені кошти*. Але це відбувається в тому випадку, коли підприємству *вигідно* залучати ресурси.

Залучені фінансові ресурси

Потреба в **оборотному капіталі** виникає під впливом багатьох чинників, таких як *умови реалізації продукції та закупівлі матеріалів, напівфабрикатів, форми розрахунків за матеріальні цінності, тривалість виробничого циклу, термін знаходження матеріалів і товарів у запасі* тощо.

Потреба в оборотних коштах є одним із об'єктів фінансового планування. Розмір оборотного капіталу, який утворює кожен складову поточних активів, має відповідати потребам і можливостям підприємства з виробництва і реалізації продукції.

На практиці
використовуються два
методи визначення потреби в
оборотному капіталі:

прямий

застосовується *на нових підприємствах, а також на діючих тоді, коли необхідно проаналізувати стан оборотних коштів із метою виявлення **неліквідних, надлишкових виробничих запасів***

економічний

застосовується *на діючих підприємствах, на рівні галузевих міністерств, об'єднань у процесі перспективного планування або прогнозування*

Метод прямого розрахунку (прямий) забезпечує розробку обґрунтованих *норм і нормативів* на кожному підприємстві з урахуванням багатьох факторів, які пов'язані з особливостями *постачання, виробництва та реалізації продукції*.

Визначення планової потреби в оборотних коштах передбачає розробку *норм відносно тривалої дії і нормативів на конкретний період* – квартал, півріччя, рік.

Це досягається проведенням таких робіт:

1. Визначення *норм запасів* за статтями нормованих оборотних коштів.

2. Встановлення *одноденного витрачання матеріальних цінностей*, виходячи із кошторису витрат на виробництво.

3. Визначення *нормативу оборотних коштів* за кожною статтею в грошовому вираженні проводиться множенням одноденних витрат в грошовому вираженні на відповідну норму запасів в днях.

4. Розрахунок *сукупного нормативу* (або *загальної потреби в оборотних коштах*) проводиться підсумовуванням нормативів за окремими статтями.

5. Заключний етап нормування – визначення *норм та нормативів* за окремими статтями *оборотних коштів* для підрозділів підприємств, де використовуються матеріальні цінності та виготовляється продукція.

Обчислений методом прямого розрахунку норматив щорічно коригується підприємством з урахуванням змін виробничої програми і швидкості обертання оборотних коштів. Для корекції використовується **економічний метод** розрахунку.

Особливість визначення потреби в оборотних коштах економічним методом полягає в тому, що обчислений методом прямого розрахунку норматив на поточний рік **розділяють на дві частини:**

Нормативи оборотних коштів за статтями, розмір яких **прямо залежить** від обсягу витрат на виробництво: сировина, основні і допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, тара, незавершене виробництво і готова продукція (**виробничий норматив**).

Статті нормованих оборотних коштів, величина яких **прямо не залежить** від зміни витрат на виробництво: запасні частини для ремонту устаткування, малоцінні і швидкозношуючі предмети, витрати майбутніх періодів (**невиробничий норматив**).

Виробничий норматив збільшується відповідно до темпів зростання виробничої програми в плановому періоді. Невиробничий норматив збільшується на 50 % від зростання виробничої програми. Отримана загальна сума нормативів зменшується на суму коштів, що вивільняються в результаті планового прискорення обертання оборотних коштів.

Для визначення *мінімальної суми грошових коштів*, які потрібні підприємству для виробничо-господарської діяльності у плановому році, застосовується **метод оборотності грошей**.

Розрахунок ведеться у такій послідовності:

Визначається
оборотність грошей
за формулою:

$$OG = \frac{360 \text{ діб}}{T_{\text{ц.обороту}}},$$

де OG – оборотність грошей (кількість оборотів за рік);

$T_{\text{ц.обороту}}$ – тривалість циклу обороту грошей (кількість днів між купівлею сировини, матеріалів та надходженням виручки від продажу готової продукції).

Визначається
мінімальна необхідна сума грошей
за формулою:

$$\Gamma_{\text{min}} = \frac{B_p}{OG},$$

де Γ_{min} – мінімальна сума грошей, грн;

B_p – річні витрати на купівлю матеріалів, заробітну плату, дивіденди, відсотки, грн.

III. Планування прибутковості підприємства

Прибуток – це частина виручки, що залишається після покриття усіх витрат на виробничу та комерційну діяльність підприємства.
В залежності від формування та розподілу розраховують:

Валовий прибуток
(збиток)

=

Чистий дохід (виручка від реалізації продукції)

-

Собівартість реалізованої продукції (виробнича)

Фінансовий результат від операційної діяльності

=

Валовий прибуток (збиток)

+

Інші операційні доходи

-

Адміністративні витрати

Витрати на збут

Інші операційні витрати

Фінансовий
результат від
звичайної
діяльності до
оподаткування

=

Фінансовий
результат від
операційної
діяльності

+

Дохід від участі в капіталі

Інші фінансові доходи

Інші доходи

Втрати від участі в
капіталі

Фінансові витрати

Інші витрати

ПРИБУТОК

=

Прибуток від звичайної
діяльності до оподаткування

-

Податок на прибуток

Фінансовий результат від
звичайної діяльності

ЗБИТОК

=

Збиток від звичайної
діяльності до оподаткування

+

Податок на прибуток*

*у випадку наявності відстрочених
податкових активів

Чистий прибуток (збиток)

=

Фінансовий результат від звичайної діяльності (прибуток або збиток)

«+/-»

+

Дохід від надзвичайної діяльності

-

Податок на прибуток від надзвичайної діяльності

-

Збитки від надзвичайної діяльності

+

Зменшення податку на прибуток від збитків від надзвичайної діяльності

Важливо! При плануванні чистого прибутку *надзвичайні події, доходи і збитки від них не можна визначити*, тому що невідомо, які події і коли відбудуться. Тому, як правило, *чистий прибуток у фінансовому плануванні – це прибуток від звичайної діяльності.*

СТАВКИ ПДФО ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ ДОХОДУ

Стаття ПКУ	Види доходів	Ставка
167.5.1	Пасивні доходи, крім зазначених у підпунктах 167.5.2 та 167.5.4 (наприклад, орендна плата).	18 %
167.5.2	Доходи у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток підприємств (крім доходів у вигляді дивідендів по акціях, інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування).	5 %
167.5.4	Доходи у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток.	9 %
170.5.3	Дивіденди, нараховані платнику податку за акціями або іншими корпоративними правами, що мають статус привілейованих, або інший статус, що передбачає виплату фіксованого розміру дивідендів чи суми, що перевищує суму виплат, розраховану на будь-яку іншу акцію (корпоративне право), емітовану таким платником податку, які для цілей оподаткування привірюються до виплати заробітної плати (наприклад, розподілений прибуток членів фермерського господарства).	18 %

Дивіденд – це платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують **право власності** інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з **розподілом частини його прибутку**, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку (згідно п. 14.1.49 ПКУ).

Для цілей оподаткування до дивідендів привірюється також **платіж у грошовій формі**, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв'язку з **розподілом чистого прибутку (його частини)**.

Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» **дивіденди** – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

СТАДІЇ РОЗПОДІЛУ фінансового результату діяльності підприємства
(для цілей оподаткування)

I

СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ (ПІДПРИЄМСТВО) → ДЕРЖАВА

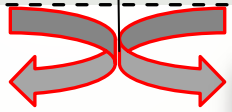
- База оподаткування
- Платник податку
- Податковий агент

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування*

Суб'єкт господарювання (юридична особа)

Результат = Чистий прибуток + Податок на прибуток

Розподілений прибуток (підлягає «повторному» оподаткуванню)

Нерозподілений прибуток (відображається в пасиві балансу)

II

СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ (ПІДПРИЄМСТВО) → ВЛАСНИК

- База оподаткування
- Платник податку
- Податковий агент

Чистий прибуток або його частина

Власник (фізична особа)

Суб'єкт господарювання (юридична особа)

Результат = Дивіденди + ПДФО

Стадії складання плану з прибутку:

1

Пасивна стадія планування – це розробка плану прибутку з урахуванням коректив, що враховують зміни зовнішніх і внутрішніх умов

2

Активна стадія планування складається у визначенні найбільшої прибутковості підприємства

На підприємствах можуть бути застосовані три методи планування прибутку від звичайної діяльності до оподаткування:

прямий метод

за показниками витрат на одну гривню продукції

економічний метод

Прямий метод

Прибуток розраховується за окремими видами продукції, що виробляється та реалізується, за такою формулою:

$$\Pi_p = \sum_{i=1}^n \Pi_{pi} \times N_i,$$

де Π_p – операційний прибуток від реалізації планового обсягу продукції, грн;

Π_{pi} – прибуток від реалізації i -го виробу, який визначається відніманням від оптової ціни виробу його повної собівартості, грн.

Прямий метод планування прибутку використовується на підприємствах масового та великосерійного виробництва, де планові калькуляції собівартості виробів складаються на початку планової роботи, а потім за даними таких калькуляцій розраховується прибуток на плановий період.

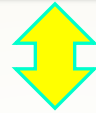
За показниками
витрат на одну
гривню продукції

Планування прибутку на основі **показника витрат на одну гривню продукції** застосовується на підприємствах *серійного та одиничного* типів виробництва. Це **укрупнений метод**, розрахунок прибутку ведеться *по підприємству в цілому* від випуску, реалізації всієї продукції. Передбачається використання даних про *виробничі витрати, реалізацію продукції за попередній період, а також очікувану зміну, що прогнозується в наступному періоді.*

Економічний метод

Метод використовується на підприємствах *різних типів виробництва*. Цей метод дає змогу визначити *не лише загальну суму прибутку, але також і вплив на неї зміни окремих чинників: обсягу виробництва та реалізації продукції, її собівартості, рівня оптових цін і рентабельності продукції, асортименту та якості продукції.*

Розрахунок прибутку економічним методом здійснюється окремо *за порівняною* (що вироблялася у попередньому році) і *непорівняною* (ною) продукцією у плановому періоді. Планування прибутку за порівняною продукцією здійснюється у такій послідовності:

- визначається базовий *рівень рентабельності* по відношенню до собівартості реалізованої продукції звітного року;
- розраховується *прибуток від реалізації* планового обсягу порівняної продукції (за її собівартістю) при базовому рівні рентабельності;
- визначається *збільшення прибутку* в плановому році за рахунок зниження собівартості внаслідок впровадження організаційно-технічних заходів.

Прибуток від звичайної діяльності, який отримує підприємство у плановому періоді, підлягає розподілу, а саме:

- 1) *розподіл прибутку*; на цьому етапі учасниками розподілу є держава та підприємство, пропорції розподілу складаються під впливом таких чинників: об'єктів і ставок оподаткування, прядку надання податкових пільг, податкові канікули тощо;
- 2) *розподіл і використання прибутку*, що залишився в розпорядженні підприємств після здійснення платежів у бюджет; на цьому етапі можуть створюватися за рахунок прибутку цільові фонди: резервний, розвитку і вдосконалення виробництва, соціальних потреб, заохочення; кошти цих фондів використовуються для фінансування відповідних витрат.

IV. Аналіз «витрати-обсяг-прибуток»

Аналіз «витрати-обсяг-прибуток» – досить універсальний метод фінансового планування. Він дозволяє:

- а) визначати обсяги виробництва та реалізації продукції з точки зору їхньої беззбитковості (Tb_{min});*
- б) приймати рішення щодо цільових розмірів прибутку;*
- в) визначати граничний обсяг виробництва продукції, подальше збільшення якого зменшує прибуток, тому що починається зниження граничного прибутку;*
- г) визначати обсяг виробництва продукції, подальше збільшення якого означатиме для підприємства перехід у «зону збитків» за інших рівних умов (Tb_{max}).*

По-перше, необхідно визначити такий мінімальний *обсяг продажу* продукції, починаючи з якого підприємство *«не має збитків»*. При цьому витрати підприємства дорівнюють його доходам, тобто:

$$P \times Q = FC + VC_{\text{од.}} \times Q,$$

де P – ціна продажу одиниці продукції, грн;
 Q – обсяг продажу, шт.; FC – постійні витрати, грн;
 $VC_{\text{од.}}$ – змінні витрати на одиницю продукції, грн.

Далі визначається $Q_{\text{кр.}}$ – **точка беззбитковості**, тобто такий *обсяг продажу*, починаючи з якого виручка від реалізації продукції перевищує сукупні витрати на його виробництво і реалізацію:

$$Q_{\text{кр.}} = \frac{FC}{1 - \frac{VC_{\text{од.}}}{P}}, \text{ (грн)}$$

$$Q_{\text{кр.}} = \frac{FC}{P - VC_{\text{од.}}}, \text{ (шт.)}$$

Для визначення планової величини обсягу виробництва та реалізації, що відповідає безбитковому стану підприємства, необхідно знати три параметри:

*Графічну інтерпретацію точки безбитковості було подано у лекції № 14-15 «Планування витрат виробництва»

Ціну продажу товару

Загальну величину постійних витрат

Змінні витрати на одиницю продукції

$$Q^* = \frac{FC + \Pi}{1 - \frac{VC_{\text{од.}}}{P}}$$

грн

Логіка аналізу безбитковості може використовуватися і для визначення обсягу виробництва та реалізації продукції, необхідного для отримання **цільової величини прибутку (П)**.

$$Q^* = \frac{FC + \Pi}{P - VC_{\text{од.}}}$$

шт.

V. Види рентабельності та їхні розрахунки

Абсолютна сума прибутку, яка отримана підприємством, є важливим показником його прибутковості. На основі прибутку встановлюється рівень ефективності господарювання. При цьому використовують **показник рентабельності**, який визначається співвідношенням прибутку до авансової вартості (авансового капіталу) або поточних витрат. Рентабельність означає прибутковість виробництва та реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи її окремих видів.

Залежно від того, з яким показником порівнюється прибуток, визначається відповідна рентабельність.

Види рентабельності підприємства та їхні розрахунки:

Рентабельність активів:

$$ROA = \text{чистий прибуток} / \text{активи} \times 100 \%$$

$$ROM = \text{прибуток від реалізації} / \text{собівартість реалізованої продукції} \times 100 \%$$

Рентабельність продукції:

Рентабельність
виробництва:

= *балансовий прибуток* / (вартість *основних виробничих фондів* + вартість *оборотних коштів*) × 100 %.

ROS (валова) = валовий прибуток / виручка від реалізації × 100 %;

ROS (операційна) = прибуток від операційної діяльності / виручка від реалізації × 100 %;

ROS (чиста) = чистий прибуток / виручка від реалізації × 100 %;

Рентабельність
продажів:

Балансовий прибуток – це сума фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства за звітний період, що складається з фінансового результату від реалізації продукції (робіт, послуг), включаючи продукцію підсобних, допоміжних та обслуговуючих виробництв і господарств, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті та інших позареалізаційних операцій.

Рентабельність
основних засобів:

ROFA = чистий прибуток / середньорічна вартість *основних засобів* × 100 %.

ROL = чистий прибуток / витрати на персонал × 100 %.

Рентабельність
персоналу:

Рентабельність
інвестицій:

ROIC = чистий прибуток / вкладені кошти × 100 %.

ROE = чистий прибуток / власний капітал × 100 %;

Рентабельність
власного капіталу:

Активи – це *ресурси*, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання *економічних вигід* у майбутньому (тобто потенційної можливості отримання грошових коштів від їх використання) (згідно Закону України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Основні засоби – це *матеріальні активи*, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі *виробництва* або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення *адміністративних і соціально-культурних функцій*, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) (згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби»).

Виробничі основні засоби – це матеріальні цінності, що призначені для використання у господарській діяльності платника податку протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів із дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких перевищує **20000 грн (!)** і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом.

(!) Вартісний критерій діє із 23 травня 2020 року (п. 14.1.138 ПКУ).

Невиробничі основні засоби (*«ст. 138. Не підлягають амортизації та проводяться за рахунок відповідних джерел») – це основні засоби не призначені для використання у господарській діяльності платника податку (згідно п. 138.3.2 ПКУ). Сюди відносяться об'єкти охорони здоров'я, культури, освіти, житлово-комунального господарства тощо.

з позицій
бухгалтерського
обліку

немає поділу ОЗ на виробничі і невиробничі; усі ОЗ підлягають амортизації

з позицій
податкового обліку

Виробнича

Збутова

Під **господарською діяльністю** розуміють «діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) і/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг і спрямована на отримання доходу...» (згідно п. 14.1.36 ПКУ). В контексті ГД претендувати на статус ОЗ можуть не лише НМА, які прямо генерують податкові доходи (напр., виробниче обладнання). Але і НМА опосередкованої участі, а саме об'єкти обслуговують ГД (напр., офіси, службові авто, меблі, системи відеонагляду тощо).

Адміністративна

Інша господарська

Основні засоби – це *матеріальні об'єкти*, що їх:

а) утримують для використання у *виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг*, для надання в оренду або для *адміністративних цілей*;

б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом *більше одного періоду* (згідно МСБО 16 «Основні засоби»).

Не передбачено *соціально-культурної функції*. Тобто такі об'єкти у МСФЗ-звітності серед ОЗ. Проте, якщо підприємство може продемонструвати ймовірність надходження майбутніх економічних вигід від такого об'єкта, його доведеться визнати в складі *необоротних активів*.

Оборотні кошти – це грошові кошти, авансовані в **оборотні засоби**: *оборотні виробничі фонди і фонди обігу* для забезпечення безперервності та нерозривності процесів виробництва і реалізації продукції з метою отримання прибутку.

Оборотний капітал – це частина активів підприємства (поточні активи), яка включає:

- **оборотні кошти** (« \neq » **оборотні засоби**);
- к/стр фінансові вкладення.

структурно

=

\neq

змістовно

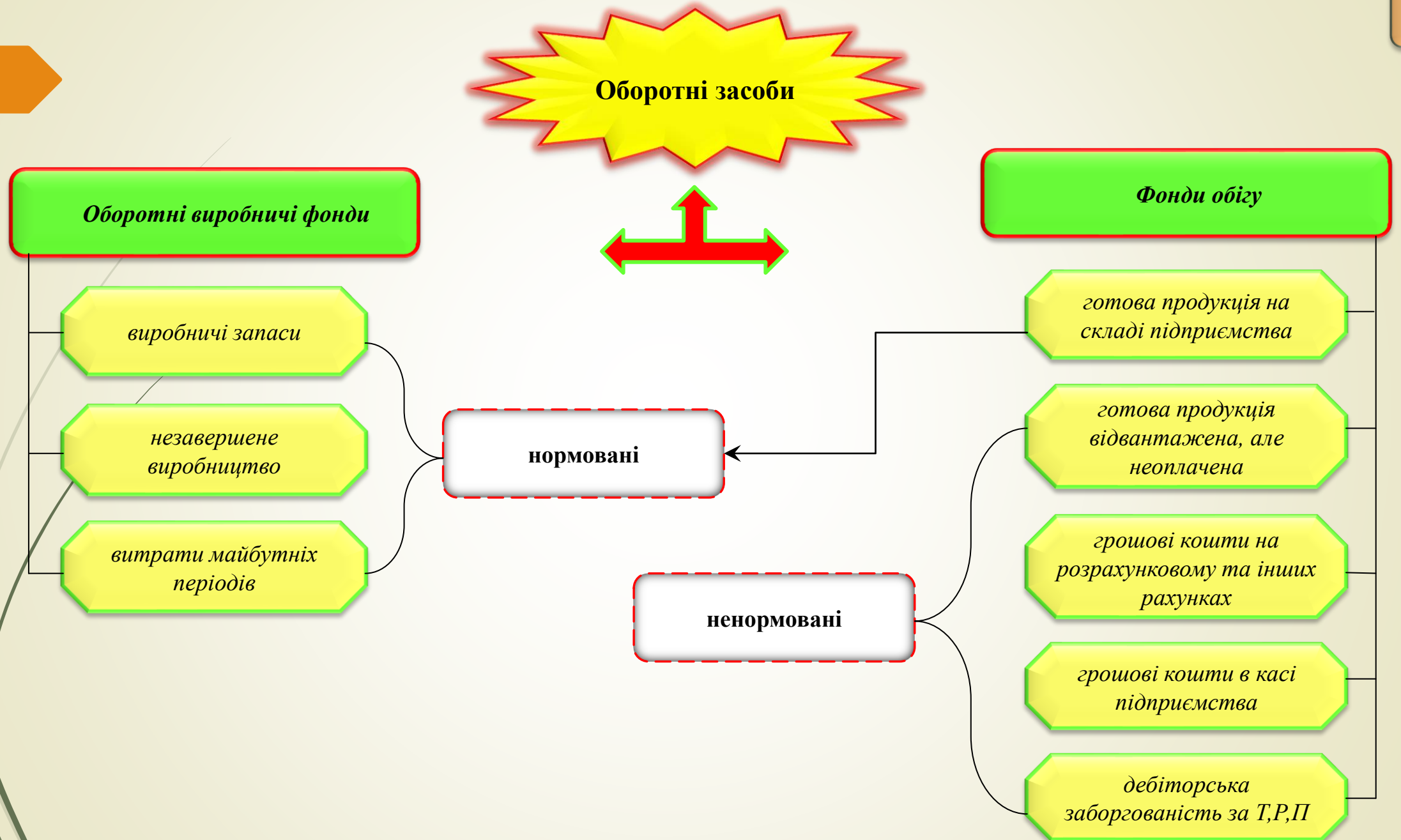
Оборотні засоби – це *авансована вартість частини оборотних активів* підприємства для забезпечення безперебійного кругообороту, які послідовно змінюють свою функціональну форму у вигляді засобів сфер виробництва та обігу.

Оборотні активи – це *грошові кошти та їх еквіваленти*, що не обмежені у використанні, а також *інші активи*, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом 12-ти місяців з дати балансу (згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»).

Оборотні засоби = *Оборотні виробничі фонди + Фонди обігу*

Відмінне: *оборотні активи споживають і витрачають*, а *оборотний капітал – авансують* у оборотні активи для повернення після закінчення кожного обороту в ту саму форму з метою подальшого авансування. Відповідно, *оборотний капітал* є ширшим поняттям, має «двоїсту» економічну природу і характеризує: по-перше, *складові оборотних активів*; по-друге, *джерела їх фінансування*.

Спільне: *характеризують одні і ті самі об'єкти* (грошові кошти, к/стр фінансові вкладення, дебіторську заборгованість, запаси)

Якщо *прибутковість підприємства знижується, то зменшується ціна акцій та співвідношення між прибутком на акцію (ПНА) та ціною акції*. Для інвесторів, акціонерів показники прибутковості (рентабельності) підприємства є дуже важливими.

Чистий прибуток використовується у розрахунках ряду показників акціонерного капіталу:

$$\text{Прибуток на звичайну акцію (ПНА)} = \frac{\text{Прибуток після сплати податків та дивідендів на привілейовані акції}}{\text{Кількість звичайних акцій}};$$

$$\text{Цінність акції} = \frac{\text{Ринкова ціна акції}}{\text{ПНА}};$$

$$\text{Рентабельність акції} = \frac{\text{Дивіденд на одну акцію}}{\text{Ринкова ціна акції}}.$$

Фінансовий стан підприємства характеризує поєднання декількох важливих фінансових показників. Одним із варіантів комплексних показників є «**Z-рахунки**». Для вимірювання *ймовірності банкрутства* підприємства у розрахунках використовується така модель:

$$Z = 6,51x_1 + 3,26x_2 + 6,76x_3 + 1,05x_4,$$

$$\text{де } X_1 = \frac{\text{поточні активи} - \text{поточні пасиви}}{\text{загальні активи}}; \quad X_2 = \frac{\text{сума резервів підприємства}}{\text{загальні активи}};$$

$$X_3 = \frac{\text{валовий прибуток}}{\text{загальні активи}}; \quad X_4 = \frac{\text{вартість звичайних акцій}}{\text{заборгованість та зобов'язання}}.$$